

Člen III. § 26. »Upravitelji narodnih šol do vključno IV. r., imajo tedensko največ 8 ur učne obveznosti, ako tudi bi morale ostale učne moči poučevati več — za kar se jih mora posebej nagraditi.«

V členu III. § 28. naj se glasi točka a in b: »V višje in okrajne šolske svete voli učiteljstvo polovico vseh članov in prav toliko namestnikov.«

K členu V. § 44. je še dodati: »Šolsko kuhinjo in v telovadnici šolski oder, kakor tudi stanovanja za vse učiteljstvo s potrebnimi pritlikinami.«

Člen II. § 13 je spremeniti: »Terno predlog stavi okr. šolski svet, imenuje (šol. upravljatelj) višji šolski svet za celo službeno dobo.«

Služajnosti: Sprejete so bile nadalje še sledeče resolucije: Tov. Lunaček predlaga: **Pisanje dnevnika je neobvezno za starejše učiteljstvo (s 15—20 službenimi leti) in ki deluje že več — najmanj pa pet let na enem in istem zavodu in se ga k temu pisanju ne more in ne sme več siliti.** Tovariš Pirnat predlaga: »Zaveza naj izpolnjuje pri višjem šolskem svetu za učiteljstvo, ki namerava v Srbijo sledeče: Učiteljstvo se zaveže iti za eno leto na poskušnjo v Srbijo, ako se mu povrnejo selitveni stroški, tja in nazaj. Ako bi mu tam ne ugajalo, se vrne na prejšnje službeno mesto, ki mu ostane eno leto rezervirano. Na predlog predsednika pošlje učiteljstvo pokrajinskega okrožja udanostno izjavo našemu kralju Petru I., ob priliki njegovega rojstnega dne, potom okrajnega glavarstva.

Po triurnem zborovanju zaključil predsednik zborovanje, želeč vsem vesele počitnice, prve v novi državi.

Nato smo si ogledali vzoren čebelnjak. Tovariš Lunaček nam je razkazoval in pojasnjeval, kako nam je pravilno in umno čebelariti. Žal, da je bilo že kasno in se nisimo smeli dalje pomuditi pri predmetu.

+ **Učiteljsko društvo novomeškega okraja** je imelo v sredo dne 16. julija 1919 v dekliški šoli v Novem mestu izredni občni zbor. Po pozdravu tovariša predsednika se je sklepalo o nadzorniškem vprašanju za prehodno dobo. Ker ni bilo razven te točke nobene druge na dnevnem redu, je zaključil tovariš predsednik zborovanje, se zahvalil udeležencem za tako lep obisk ter pozval vse navzoče na svidenje prve dni avgusta na prijaznem Čatežu.

Kronika.

= **Izza pretekle dobe našega prepoda.** — V 2. številki glasila tač. štaj. »Lehrerbunda«, »Pädagogische Zeitschrift«, 7. dne 20. jan. 1872 čitam med noticami — bilo je poročilo o zborovanju Mariborskega učiteljskega društva — te dni nastopno: »Unter den Einläufen befindet sich auch das Bittgesuch des quiescierenden Lehrers von Studenitz, Herrn Alois Hofbauer, worin er angab, dass er durch 51 Jahre im Schuldienste gewirkt und als Belohnung hierfür eine Penion von jährlichen 72 fl. — also monatlich 6 fl. aus dem Normalschulfonde beziehe. Tief gerührt von dem in diesem Gesuche geschilderten Elende, dem der Erbarmungswürdige, in seinem 80. Lebensjahre hilflos alleinstehende Greis, preisgegeben ist, fasste die Versammlung stimmeneinhellig den Beschluss: Er sei eine Petition um Unterstützung des Hrn. A. Hofbauer an den h. Landesschulrat anzuhängen. Ausserdem wurde zur augenblicklichen Linderung der Not dieses Lehrergreises eine Collecte eröffnet, welche ein günstiges Resultat ergab. — V 5. št. tistega letnika »Pädag. Zeitschr.« z dne 20. februarja je tač. okr. šol. nadzornik za Mariborski pol. okraj, prof. Jos. Dominkuš, objavil poziv do štajerskega učiteljstva s prošnjo, naj se usmili starčka H. ter njemu v prilog kaj denarno prispeva, da se tako vsaj malo odpomore bedi tega reveža. Na ta oklic je učiteljstvo darovalo 121 gl. 95 kr. — Potom intervencije Mariborskega uč. društva, odnosno prof. J. Dominkuša, je štajerski dež. šol. svet izposloval, da se je Al. Hofbauerju letna pokojnina zvišala za — 100 goldinarjev, izplačljiva v mesečnih postpaidnih obrokih, počenši z 1. jan. 1872. — Brez komentara!

= **Odprava celibata učiteljic na Češkem.** 15. t. m. so bile seje raznih odsekov narodne skupščine v Prazi. V odseku za kulturo so sklenili odpravo celibata učiteljic na ljudskih in meščanskih šolah. Sklenili so tudi ustanovitev samostojne katoliške teološke fakultete v Bratislavi, medtem, ko so odklonili ustanovitev take fakultete v Brnu.

Polemika.

V odgovor. Cenjena tov. S., katere sicer ne poznam s polnim imenom, mi je odgovorila na moj članek o ženski vzgoji.

Iz spisa povzamem, da se v bistvu strinja z mojim mnenjem, boji se le, da bi naše učiteljice bile preveč preobložene z delom. Seve kaj takega ne bi bilo dobro za drage tovarišice, saj vem iz lastne skušnje, kako to učinkuje. Šola bi me bila kmalu med vojnim časom ugonobila, ko sem morala vsled naklonjenosti nemškega okr. šolskega sveta do slovenskih šol poučevati 4 leta menjalna dva razreda. Pa naše slovenske višje šolske oblasti bodo morda vendar boljše skrbele za blagor podrejenega mu učiteljstva.

Vendar pa se je glasil moj predlog, naj se ustanove gospodinjki tečaj, če pri vsaki štiriuradni osnovni šoli, da ga bod deležne vse učenke, ubožne in bogate. Toliko strokovnih izobraženih gospodinj-skih učiteljic pa vendar ne bomo imeli na razpolago. Zato bi bilo že potreba, da učiteljice osnovnih šol prevzemo gospodinj-ski pouk. Pač pa bi se dala izvesti razbremenitev učiteljic s tem, da se na vsaki šoli ali za več šol skupaj nastavi učiteljica ročnih del. Zakaj ne bi imele tudi žene tovarišev učiteljev prilike si kaj prislužiti?

Učiteljice umstvenih predmetov bi vodile gospodinjki tečaj, a učiteljice ročnih del bi jim pri tem pomagale. Naš ugled pa bi se pri prostem ljudstvu povzdignil. Hočem namreč gospodinj-ske tečaje na deželi, po mestih itak že obstojajo gospodinj-ske šole. Morda so moja izvajanja le same utopije. Mi obračamo, a drugi bodo obrnili. Tako s prerakanjem le mlatio prazno slamo.

Sicer pa pravi Gregorčič:

»Ne plaši se znoja, ne straši se boja. Ne samo kar veleva mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan!«

Pesnik sicer misli samo na moške, a če hočemo biti pri plačilu možem ravnopravne, moramo jim biti tudi pri delu za naš milo narod.

M. G.

Učiteljica — ali žena in mati.

Sicer nisem čitala v »Domoljubu« one razprave o omoženih učiteljicah, a prebrala sem v zadnjem »Učit. Tov.« članek učiteljice-žene in matere in ni mi pustilo, da bi se ne odzvala z nekaj stavki.

Pripomniti pa moram, da nisem zagrizena nabožna učiteljica in da celo pozdravljam s svojimi sovrstnicami odpravo nadržega celibata. V demokratični državi živimo in kakor drugim državnim nastavljenkam se tudi nam učiteljicam ne sme krati osebna prostost v nobenem oziru. Tudi mi ne gre za tisti šesttedenski dopust in tudi o plači žene-učiteljice nočem govoriti. Naša plača je za sedanje razmere itak dovolj borna in zdi se mi naraavnost smešno, koga za njo zavidati in mu jo prebacivati.

Ampak, kar je mene v omenjenem članku razvnelo, je to, da je iz Vaše razprave, gospa učiteljica, skozi in skozi razvidno, da ste mnenja in da hočete v tem svojem mnenju prepričati tudi druge, da je učiteljica-žena boljša in za pouk in vzgojo mnogo sposobnejša od samske učiteljice. Ne! In trikrat ne! Ne zanikam, da se nahajajo tudi med ženami res učiteljice, ampak te se le častne in redke izjeme, o katerih ne govorim.

Bila sem na deželi in imela sem precej srika z omoženimi in neomoženimi učiteljicami. Vedno in povsod sem se zanimala za šolske razmere in dasi sem se mlada, sem gledala šolsko življenje vedno z odprtimi očmi in prepričalo me je, da ne more biti mati, žena, gospodinja — res učiteljica v pravem pomenu besede. To mi mora pritrčiti vsak, ki pozna naše razmere, saj mi je že celo marsikatera gospa učiteljica priznala, da se je poprej mnogo več pečala s šolo kakor sedaj. ko nima časa.

Morda je res, da pozabi v šoli na deni, ampak ko pride domov, je še bolj gotovo, da je več šola ne zanima; kako tudi, saj jo čaka doma tisoč veselja, skrbi in dolžnosti.

Da bi pa šolska mladina imela od gospe učiteljice več zaupanja in spoštovanja, kakor samo do gospodične, tega pa tudi ne pristanem. Zdi se mi celo, da je obratno. Ali mislite, da otrok ne ve in čuti, da ima gospodična zanj vedno več časa in zanimanja kakor gospa, ki je vedno zaposlena.

Zato sem prepričana, da imamo samske učiteljice v splošnem več vpliva in uspehov pri šolski mladini, saj ji vendar lahko posvetimo vse svoje moči, nerazdeljene in nerazkrojene. In dasi sem vesela svobode, ki nam jo je prinesla mlada Jugoslavija, vendar kličem svojim sovrstnicam, bodimo ali učiteljice — ali žene in matere!

Učiteljica — samo učiteljica.

Iz Jugoslavije.

Iz seje višjega šolskega sveta. Višji šolski svet je na svoji IV. redni seji dne 17. julija 1919 soglasno odobril in

sprejel poslovnik višjega šolskega sveta; nadalje je soglasno sprejel resolucijo na poverjeništvu za uk in bogočastje glede končne zakonite uredbe obveznega telovadnega pouka na vseh šolah po načrtih, ki jih izdeluje posebna enketa ter odobril za poverjeništvu za uk in bogočastje izdelano naredbu o udeležbi mladine pri telovadnih tečajih slovenskih telovadnih društev. Dalje je sklenil, da se ustanove v šolskem letu 1919/20 po ena deška in dekliška meščanska šola v Ljubljani in Spodnji Šiški, dalje, deška in dekliška šola v Trzinu; pogojno pa, da se ustanovi meščanski šoli v Ribnici in Ptuj, ako se zaveže šolski ali sodnijski okraj ali vsaj občina za vzdrževanje poslopja in kritja stvarnih potrebščin. Preuredbe se meščanske šole v Mariboru. Za meščanske šole se sistemizira in takoj razpiše v celem 68 učnih mest, ravnatelj in strokovnih učiteljev in učiteljic ter eno mesto učiteljice ženskih ročnih del. Za meščanske šole se sklene osnovni učni načrt. Oddale so se službe nadučitelja v Grosupljem, pri Sv. Jurju v Slov. Goricah, služba učiteljice pri Sv. Rupertu v Slov. Goricah, ter odobrilo premetitve dveh učiteljic. Razpravljalo se je o predlogu na poverjeništvu za uk in bogočastje, da se dovoli razpisi nekaterih vakantnih učnih mest, ki so sedaj začasno zasedena. Predlaga se poverjeništvu za up in bogočastje, da se preusnujete državni gimnaziji v Ptuj in Celju, z novim šolskim letom, v realni gimnaziji. Ugotovila so se načela, po katerih sme predsedstvo višjega šolskega sveta podeljevati učiteljem dopuste v izobraževalne namene. Potrde se sklepi učiteljskih zborov o izključitvi nekaterih dijakov. — Za nadučitelja sta imenovana Josip Bergant za Grosuplje in Matija Perger za St. Jurij v Slov. gor.; za St. Rupert v Slov. gor. je imenovana učiteljica Helena Čučkova; premeščena je učiteljica Kaligarjeva iz Loga na Vič, učiteljica Vidičeva pa s Hnj v Log.

Dr. Valentin Kušar, profesor na učiteljski v Ljubljani je odlikovan z redom Sv. Save IV. vrste.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani — gotovo. Poverjenik dr. Verstovšek je prejel iz Beograda dne 17. t. m. nastopno brzojavko: Sa osobitom radošću izvestavam Vas, da je zakon o univerzitetu u Ljubljani definitivno primljen u narodnom predstavništvu. Uveren sam, da će i ovo najmladje naše sveučilišče u zajednici sa zagrebačkim i beogradskim snazno uticati na kulturni napredak našega naroda i stoga Vam najtoplije čestitam otvaranje univerziteta i želim svaki uspeh. Ministar prosvete Davidovič. Na brzojavko se je zahvalil poverjenik ministru Davidoviču: Z nepopisnim veseljem in udano hvaležnostjo je sprejel ves slovenski narod Vaše obvestilo, da je zakon o vseučilišču v Ljubljani sprejet. Slovenski narod je s tem dosegel svoje najvišje šolstvo, po katerem je stremil skoro 100 let. Slovenski narod se zaveže, da se ima za dosego svojega najvišjega cilja na polju šolstva poleg naklonjenosti Njegovega Veličanstva v prvi vrsti zahvaliti Vam, ministrskemu svetu in narodnemu predstavništvu. Potrudili se bomo, da postane ljubljanska univerza vredna posestrima beograjske in zagrebske. Poverjenik za uk in bogočastje dr. Karel Verstovšek, s. r.

Meščanske šole v Ljubljani. Občinski svet ljubljanski je na podstavi poročila tov. Jakoba Dimnika sklenil dne 11. februarja, da se ustanove s prihodnjim šolskim letom v Ljubljani štiri meščanske šole in na seji občinskega sveta, dne 15. julija, je bil pa na predlog istega poročevalca sprejet še ta-le dodatni predlog g. župana: Ljubljanska občina se zaveže, da bo vzdrževala meščanske šole v Ljubljani in Spodnji Šiški, da bo torej nosila stvarne potrebščine, n. pr. poslopje ali namestitve, enoletni tečaj, vzdrževanje poslopij, zbirke, kurjavo, razsvetljavo, postrežbo, snazenje itd. to pa dotlej, dokler ne bo zakon v tem oziru kaj drugega odločil.

Obrtne nadaljevalne šole v Ljubljani. Šolskemu odboru došlo je od poverjeništvu za uk in bogočastje, v čegar področje spadajo sedaj obrtne nadaljevalne šole, ta-le dopis: S prihodnjim šolskim letom nameravam zopet vpostaviti in po možnosti razširiti pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah, predvsem pa postaviti te prepotrebne nižje obrtne šolske zavode na zanesljivo materialno podlago. V ta namen odrejam sledeče: 1. Državni prispevki za vsako, od poverjeništvu za uk in bogočastje priznano obrtno nadaljevalno šolo bode znašal do nameravane zakonite ureditve dve tretjini stroškov, ki jih bode izkazal od nadzornika obrtnih nadaljevalnih šol pregledani in ugotovljeni letni proračun šole.

2. Ostalo tretjino imajo pokriti prispevki lokalnih faktorjev, občina, hranilnice in posojilnice itd. Prispevajoči javni činitelji se morajo pravomočno zavezati, da bodo dajali svoje prispevke toliko časa, dokler obstoja šola. Povabljeni je tudi trgovaška in obrtniška zbornica, da tudi v bodoče primerno podpira obrtne nadaljevalne šole in na ta način razbremeni lokalne faktorje.

3. V slučaju prekoračenja proračuna se občina, v kateri se nahaja šola, zaveže, da pokrije letni nedostatek.

4. Učni honorarji učiteljsstva se do zakonite uredbe začasno določajo tako-le: Učitelji, ki niso kvalificirani za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah, imajo pravico do honorarja 15 K na mesec za vsako tedensko uro. Učitelji pa, ki so z uspehom dovršili tečaj za izobrazbo učiteljev na obrtnih nadaljevalnih šolah, dobje za vsako tedensko uro na mesec 20 K.

5. Administrativna in didaktična pedagoška uredba ostane za sedaj neizpremenjena. Dosedanji pravilniki in učni načrti ostanejo do preklica v veljavi in nove šole je zasnovati na podlagi teh normativov. Neposredna skrb za šole je poverjena šolskemu odboru.

O teh predlogih in odredbah poverjeništvu za uk in bogočastje je razpravljala občinski svet ljubljanski (poročevalec tov. Jakob Dimnik) v seji dne 15. julija ter sprejel ta-le predlog: Mestna občina se zaveže, da bo z dosedanjim prispevkom, ki ga postavlja v mestni proračun, sodelovala pri vzdrževanju obrtnonadaljevalnega šolstva in da bo v slučaju prekoračenja proračuna pripravljena pokriti tudi nedostatek, vse to dotlej, dokler bodo obstajale šole in dokler bodo v veljavi te določbe.

— **31 učiteljska skupština Učiteljskog Udruženja** v Beogradu obaviče se u dane 6., 7. i 7. avgusta 1919 godine. Na dan 6. avgusta, a u smislu čl. 35., 36. i 37. pravila Učiteljskog Udruženja obaviče se prethodno posebna učiteljska skupština, na kojoj učestvuju samo predstavnici zbornih uprava sa članovima glavnog i nadzornog odbora Udruženja. Opšta skupština sviju članova Učiteljskog Udruženja sa ovim dnevnim redom:

1. Otvaranje skupštine i izbor potrebnih odbora i sekretara;
2. Pomen izginulim i pomrlim učiteljima — cama u ratovima za oslobođenje i ujedinjenje;
3. Izveštaj posebne skupštine o radu glavnog i nadzornog odbora Udruženja.
4. Donošenje odluke o organizaciji celokupnog učiteljstva Srba, Hrvata i Slovenaca u jedinstvenu učiteljsku zajednicu sa centralom u Beogradu;
5. Uloga učitelja u narodnom prosvetivanju — referent Milan Popović, učitelj.
6. Izbor članova upravnog u nadzornog odbora Udruženja;
7. Predlogi.

— **Šolska mladina v Domžalah** je priredila 29. junija v dvorani društvenega doma predstavo, ki se je sijano obnesla. Vzored je sledeči: Pozdrav. — Lepa naša domovina. — Sirota. Igrokaz s petjem. — Čar gozda. Igra. — Trije bratje. Deklamacija. — Mišek. Deklamacija. — Hej Slovani! — Kaznovani šaljevec. Burka. — Zahvala. Čisti dobiček je znašal 650 K, kateri znesek se porabi za nabavo prepotrebne harmonije. Šolsko vodstvo se zahvaljuje vsem obiskovalcem, zlasti onim, ki so s predplačili pripomogli k lepemu gmotnemu uspehu. Za vojne pohabljenice je nabrala šolska mladina 380 K, kateri znesek se je poslal poverjeništvu za soc. skrbstvo v Ljubljani.

— **Iz seje okraj. šol. sveta v Radovljici dne 17. julija 1919.** Odobre se predsedstvenim potom rešene zadeve. Ker je nekaterim učnim močem potekel dovoljeni dopust, morajo dotične osebe zopet nastopiti brez službe, vsled tega je več suplentij koraki, da dobe te osebe službe. Za učitelja na Jesenicah je imenovan Fr. Erjavc, a ker je višji šolski svet dovolil zopet dve vsposednici, se na teh mestih lahko nastavita dve odpuščeni suplentki. (Ne razumemo, zakaj se vendar gromadijo vsposednice na vsposednice na tej šoli, saj je bil vendar stavljen v zadnji seji predlog, da naj se ustanovi na Jesenicah samostojna meščanska šola z obrtnim značajem. Če je kje potrebna taka šola — je pač v prvi vrsti na Jesenicah. S tem bi bila prvič razbremenjena Jeseniška šola in bi se zelo pomagalo revnim tovarniškim staršem-delavcem). — Sprejme se predlog treh prosilcev za Metelkovo ustanovo, ravno tako predlog dveh prosilcev za ustanovo iz nekdanjega »vrtarskega ruštva.« — Prizna se nagrada za žen. ročna dela v šol. letu 1918/19 učiteljicam-ženam dotičnih nadučiteljev in sicer na šolah Ovsise, Lesce in Ljubno. Ravnotako se prizna soglasno nagrada